

ירמיהו ל'

1. רד"ק פס' ב'

(ב) כה אמר ה', את כל הדברים אשר דברתי אליך - פירוש אשר אני מדבר עתה כי על אלה הדברים אמר כמו שאמר ואלה הדברים אשר דבר ה' וגומר ואמר שיכתבם בספר כי הם דברים שעתידין לבא באחרית הימים ואמרם לו סמוך לפורענות שאמר למעלה לפי שזאת הפרשה להיות נחמה לישראל שהיו באותו הדור כי כמו שיראו שתתקיים הפורענות בקרוב כן ידעו שתתקיים הנחמה הגדולה באחרית הימים :

2. מלבי"ם שם

(ב) כתב לך - ר"ל כי נבואות האלה לא שלחו בשליחות פרטית לנבא אותם אל העם, רק הודיעם לירמיהו בדרך הודעה, וצוהו שיכתוב אותם על ספר למזכרת לדור אחרון, כי הם דברי תנחומים, וכמו שיתקיימו היעודים הרעים כן יתקיימו הטובים :

3. סנהדרין צ"ח:

וכן אמר רבי יוחנן ייתי ולא איחמיניה אמר ליה ריש לקיש מאי טעמא... אלא משום דכתב שאלו נא וראו אם ילד זכר מדוע ראיתי כל גבר ידיו על חלציו כיולדה ונהפכו כל פנים לירקון מאי ראיתי כל גבר אמר רבא בר יצחק אמר רב מי שכל גבורה שלו ומאי ונהפכו כל פנים לירקון אמר רבי יוחנן פמליא של מעלה ופמליא של מטה בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא הללו מעשה ידי והללו מעשה ידי היאך אאבד אלו מפני אלו

4. ירושלמי תענית פ"א, ה"א

רבי ליעזר אומר אם אין ישראל עושין תשובה אין נגאלי לעולם שנאמר בשובה ונחת תושעון אמר לו רבי יהושע וכי אם יעמדו ישראל ולא יעשו תשובה אין נגאלין לעולם אמר לו רבי אליעזר הקב"ה מעמיד עליהן מלך קשה כהמן ומיד הן עושין תשובה והן נגאלין מה טעמא ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע

5. רד"ק פס' ט'

(ט) ועבדו - אשר אקים להם- אפשר שאמר זה על דוד המלך שיקימנו מעפרו בעת תחיית המתים ואפשר שיאמר על המשיח בנו ויקרא שמו דוד :

6. תענית ה':

רב נחמן ורבי יצחק הוו יתבי בסעודתא אמר ליה רב נחמן לרבי יצחק לימא מר מילתא אמר ליה הכי אמר רבי יוחנן אין מסיחין בסעודה שמא יקדים קנה לושט ויבא לידי סכנה בתר דסעוד אמר ליה הכי אמר רבי יוחנן יעקב אבינו לא מת אמר ליה וכי בכדי ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא וקברו קברייא אמר ליה מקרא אני דורש שנאמר ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים מקיש הוא לזרעו מה זרעו בחיים אף הוא בחיים

הרחב דבר לנצי"ב בראשית מ"ז, כ"ח

ומיעקב אבינו סימן לבניו שעיקר חיותם ורוב השנים יהיו בגלות. וכבר הראנו לדעת לעיל פי' לי' ולי"א שהיה יעקב אבינו סימן לבניו ביותר מאבותינו אברהם ויצחק והיינו שאמרו בתענית ד"ה יעקב אבינו לא מת כו' א"ל מקרא אני דורש כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים. מקיש הוא לזרעו מה זרעו בחיים אף הוא בחיים. והוא פלא. והנראה באשר ראינו שהוקשו יעקב לזרעו לסימן הליכות עולמם. וא"כ יש לנו לומר דמה יעקב עלה ממצרים מקום גלותו לא"י בכבוד מאד נעלה. כך יצאו ישראל מארץ שבים בימי משיח. ומזה יש להקיש עוד מה זרעו בחיים הרגישו את כבודם לשובע רצון כך יעקב בחיים. כשהעלוהו ממצרים ברוב כבוד היה מרגיש כענין יקרא דמותא ויעקב הרגיש ביותר כמו שהוא חי. ועיקר סיבה זו שיהא רוב חיותנו בגלות כבר נתבאר בפי' לך י"ז ו' דהקב"ה גלה לא"א אשר נוצרו בניו להיות לאור גוים. וזה א"א רק כשהם מפוזרים בגלות. וכן יעקב אבינו כשבא למצרים שהיה אז עיקר הישוב שם. נתגדל בזה שמו ית' כשראו השגחתו על יעקב וזרעו :

7. רש"י ט"ז

לכן- שבועה :

8. ר"ה ל'.

גמרא ומנלן דעבדין זכר למקדש דאמר קרא כי אעלה ארוכה לך וממכותיך ארפאך נאם ה' כי נדחה קראו לך ציון היא דורש אין לה מכלל דבעיא דרישה :

פתיחה

מנא לן רעבדיגן זכר למקדש, דאמר קרא כי אעלה ארוכה לך וממכותיך ארפאך נאם ד', כי נדחה קראו לך ציון היא דורש אין לה, מכלל דבעיא דרישה.
(רי"ה, 5).

לכאור דברי הפסוק ע"פ דרשת חז"ל וזאת גלע"ד כביאור הבדל שבין ארוכה לרפואה. כי ישנם שני מיני מחלות: היצונית והפנימית, ולהם שני דרכי רפואה. הדרך המעולה לרפוי המחלות הפנימיות היא של רפואות פנימיות, טבעיות, ושבתן הוא להיות קרוב למזון יותר מלרפואה, כדי לחזק את טבע הגוף בעצמו מבלי להוסיף כח זר על הכח הטבעי, וכמו שביאר זה הרמב"ם ז"ל בפרקיו ברפואה, אבל דרך רפואת המחלות היצוניות ברוב הענינים היא של רפואות היצוניות שמחוץ לטבע הגוף, כמו חתוך וחבוש וכדומה, אמנם יש מחלות היצוניות, שמקורן היא מחלה פנימית, אז דרך הרפואה היא במהלך אחד עם המחלה הפנימית שגרמה להן וסבתן, ונראה שלשון ארוכה יפול ביחוד על רפואה טבעית פנימית, לתקן הטבע, והוא לשון תקון כמו "אריך לן למחוי", ולשון רפואה יונה על רפואה היצונית פעלית ג"כ, ולפי"ז הארוכה חלוקה מרפואה, שהארוכה דרושה למחלות פנימיות והרפואה לחיצונית אבל כשהיצונית באות מסבה פנימית אז דרך הרפואה היא דרך הארוכה בעצמה.

שתי הגה קוראותינו בעוונתנו בחורבן בית חמדתנו: מחלה פנימית ומחלה היצונית. המחלה היצונית הוא החסרון המורגש, שבת קדשנו ותפארתנו ה' לשרפת אש, ואין אנו יכולים לקיים את המצות הרבות הבאות על ידו, וגלותנו מארץ קדשנו, שמתוך כך אנו נשבתים מעבודת ד' בכל המצוות התלויות בארץ ואשרן הנפלא, ויותר מר מההוא המחלה הפנימית של חסרון התורה וידיעתה, שביחוד ע"י העדר קיומנו בפועל את אלה המצוות הקדושות, התלויות במקדש ובארץ הקדושה, שאם היינו נוהגים בהן למעשה ודאי היו הלכותיהן מבוררות לנו ועיקריהן היו שמורים בידינו, ומפני מעוט המעשה בהן אבדה עצה ותושי' ביחוד בהלכות הגדולות הללו: וגם לכללות התורה הוסרה המצנפת והורם העטרה, כי מלשכת הגזית יצאה תורה לכל ישראל, ועתה בעוונתנו חשכו הרואות בארובות וכאין עינים נגששה, וביון מצולות הספיקות באין מעמד בהרבה עיקרי תורה.

הנה נראה כי אין צורך להוסיף על מה שכתבתי לעיל, ודבר זה יבא לידי ביטוי בהמשך.

אלה הדברים דבר הנביא בשם ד', וחז"ל הישירו אותנו לעומק הבנתם, לפי דברינו האמורים הלא נדע, ששתי מחלותינו, היצונית והפנימית, שהן חורבן בית תפארתנו ועיבת תורתנו, דרך רפואתן אחת היא, כי אם אך נבא לרפואת את הפנימית, מהרה יגמור ד' עלינו לטובה את הרפואה היצונית, ליסד בציון אבן בחן, ואמר: כי אעלה לך ארוכה, פנימית, לחליך הפנימי, המסתתר בתוכך, ובזה עצמו ממכותיך ארפאך, רפואה היצונית למכות היצוניות, אשר עיני כל תחוינה אותן, ומבאר: כי חליך היצונית הוא, כי נדחה קראו לך, שנתרבו בתיך ונגלו ונדחו ממך בניך, אבל נפשי יודעת שסבת הדבר הוא מצד כי ציון היא, המצוינת בחוקיה ובהלכותיה מפני רוב מעלתה, דורש אין לה, וכאשר ישובו בניך לדרשך, בהבטל הסבה יבטל המסובב, ולא תהי' עוד נדחה, מזה הולידו ותולדה הנאמנת: מכלל דבעיא דרישה.